

Így pocskoltak el nagyon sok EU-s pénzt

A teljes cikk ábrákkal, infografikákkal itt olvasható:

<http://444.hu/2015/09/03/igy-pocsekoltak-el-nagyon-sok-eu-s-penz/>

- 444.hu
- [direkt36](#)
- ma 11:53
- [71](#) [385](#)

DIREKT³⁶

[Ezt a sztorit a](#) [szállította](#)

- Több ezermilliárd forintnyi uniós pénzt kaptak cégek az elmúlt években azért, hogy fejlessék magukat
- A Direkt36 kutatásaiból kiderül, hogy sok cég ezek közül tönkre ment
- Köztük van egy olyan vállalkozás, amelynek egyik tulajdonosa jelenleg az egyik legfontosabb állami cég vezérigazgatója
- Ők is úgy vettek fel EU-s pénzt, hogy közben tudták, bajban vannak
- A cikket Pethő András és Lehotai Orsolya készítette

A tiszaujvárosi ipari parkot átszelő egyik út mellé 2009-ben kikerült egy tábla, amely büszkén hirdette, hogy a helyszínen uniós támogatással épül egy gyár. 411 millió forintot kapott egy Eko Fire Kft. nevű vállalkozás azért, hogy felépítse a pelletnek nevezett környezetbarát tüzelőanyagot termelő üzemét.

Ez a tábla most a gazzal benőtt földön hever. A gyár egy rövid próbaüzemet leszámítva el sem kezdte a működését, mert az üzem ugyan felépült, de a tulajdonos cég nem sokkal a beruházás befejezése után tönkrement. A gyár így már évek óta üresen áll, a szögessdrótos kerítéssel körbevett területet pedig egy biztonsági cég őrzi.

Az Eko Fire Kft. esete nem egyedi. Az uniós támogatási és a cégnyilvántartási adatok elemzésével a Direkt36 közel háromszáz olyan céget talált, amelyek a 2007-ben indult, többezermilliárdos EU-s fejlesztési ciklusban kaptak pénzt, később azonban felszámolás vagy csődeljárás alá kerültek. Ez ugyan csak töredéke a uniós pályázatokon nyertes több tízezer vállalkozásnak de a nekik kifizetett összeg így is hatalmas: több mint 9 milliárd forint került ezekhez a cégekhez.

Nincs szó arról, hogy ez a teljes összeg elveszett a felszámolással vagy csődeljárással. Vannak vállalkozások, amelyek sikerrel talpra tudtak állni ezekből a krízishelyzetekből. Emellett sok olyan cég is van, amelyeknél a felszámolás csak több évvel az uniós pénz kifizetése után – talán épp a sokakat sújtó 2008-as válság hatására – indult meg. Így legalább volt valamennyi idő arra, hogy a támogatás hozzájáruljon egy-egy vállalkozás fejlődéséhez és ezzel áttételesen a magyar gazdaság fejlesztéséhez.

A Direkt36 ugyanakkor több tucat olyan vállalkozást is azonosított, amelyeknél minden jel arra utal, hogy az EU-s támogatás kifizetésének se értelme, se haszna nem volt.

Egyéni történetekről van szó, így esetenként változik, hogy a pénz elúszásának az állami rendszerben lévő hiba vagy az adott cég eljárása volt-e inkább az oka. Vannak például olyan cégek, amelyek megkapták az uniós pénzt valamilyen jól hangzó projektre, majd néhány héten belül megindult a felszámolásuk. Van olyan vállalkozás is, amely annak ellenére ment tönkre, hogy sorozatban nyerte az EU-s pályázatokat, és közben nagyértékű befektetéshez jutott más állami forrásból is. Több cég gazdálkodásánál pedig bűncselekmény gyanúja is felmerült, amit most a nyomozó hatóságok vizsgálnak.

Az uniós támogatásról szóló szerződésekben szerepel az a kitétel, hogy a nyertes pályázó „haladéktalanul köteles jelenteni” az állam felé minden olyan körülményt, amely „a projekt megvalósulását, a támogatás céljának elérését veszélyezteti”. A Direkt36 kutatásai ugyanakkor azt mutatták, hogy több cég úgy is hozzájutott az EU-s pénzekhez, hogy közben több jele volt náluk a pénzügyi vagy egyéb működési zavaroknak.

Márpedig ha egy cég tönkrement, attól általában már nehéz visszaszerezni az EU-s pénzt. Felszámolók szerint sokszor semmi esély sincs arra, hogy a pénzt visszakapja az állam, máskor pedig csak részleges megtérülésre van lehetőség. Minden attól függ, hogy mennyire sikerül jól értékesíteni a cég vagyont, márpedig ahogy egy felszámoló biztos fogalmazott, „nehéz felszámolás keretében jól értékesíteni”, mert mindenki nagyon olcsón próbál megvenni mindent.

Az uniós pályázati rendszert 2013 óta a Lázár János által vezetett Miniszterelnökség felügyeli, amely közölte, hogy „a kormány mindent megtesz annak érdekében, hogy az uniós pénzek a vonatkozó előírások, szabályok maradéktalan betartásával kerüljenek felhasználásra”.

Hozzá tették, hogy szabálytalanságok esetén komoly erőfeszítéseket tesznek azért, hogy visszaszerezzék a pénzt, és állításuk szerint ez nagyon hatékonyan történik. Közölték, hogy eddig a követelések közel háromnegyedét sikerült behajtani, arra a kérdésre azonban egyelőre nem válaszoltak, hogy mekkora volt az arány azokban az esetekben, amikor felszámolás vagy csődeljárás miatt kellett visszakérni a pénzt.

Az állami topmenedzser

Az érintett vállalkozások neve a többség számára valószínűleg nem mond semmit. Nem bukkannak fel a hírekben vagy reklámokban, és általában a vezetőik sem tartoznak az ismertebb üzletemberek közé. Van azonban egy kivétel az elemzés során azonosított cégek között.

2015 februárjában nevezte ki a kormány Szivek Norbertet az egyik legfontosabb állami vállalat, a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő vezérigazgatójának. A kinevezésről szóló minisztériumi közleményben azt írták a 40 éves üzletemberről, hogy „számos hazai és nemzetközi (...) társaságnál szerzett, széleskörű vállalatirányítási és reorganizációs ismeretekkel, tapasztalattal rendelkezik”. Azt nem említették meg róla, hogy a főként a családtagjaival közösen tulajdonolt cége, a kandallókat és kályhákat gyártó Új Strigon Kft. évek óta a túlélésért küzd, és a kinevezés idején már felszámolás alatt is állt.

Ez egy több mint két évtizede működő magánvállalkozás, amely az utóbbi, problémás éveiben nagyobb összegű közpénzt kapott. 2011 utolsó heteiben az Új Strigon két uniós pályázatot is elnyert összesen 176 millió forint értékben. Az egyik pályázat a telephely fejlesztéséről szólt, és a cég azt vállalta, hogy a projekt eredményeként 30 fővel növelnék a már akkor is több mint százfős alkalmazotti létszámot. Ebből azonban semmi nem lett.

A cég jelenleg felszámolás alatt van, a gyár működése lényegében leállt, és az emberek túlnyomó többségét elbocsátották. “Talán csak négy fő van a cégnél, ők a takarításért és karbantartásért felelnek” – mondta Ernst Gábor, a cég felszámolását végző Allego Kft. munkatársa.

Az Új Strigon Kft. támogatási szerződésében is szerepelt az a kitétel, hogy a cégnek “haladéktalanul köteles” jelenteni “minden olyan körülményt, amely a projekt megvalósítását, a támogatás céljának elérését veszélyezteti”. Ehhez képest a cég az után is elfogadott uniós kifizetést, hogy már bevallottan komoly problémákkal küszködött.

A cégbíráson hozzáférhető dokumentumok szerint a cég ügyvezetője már egy 2013 május végi taggyűlésen arról beszélt, hogy a “társaság működése jelentős mértékben veszélybe került”. Alig több mint három héttel később, 2013. június 20-án ugyanakkor a cég befogadott egy 49 millió forintos kifizetést az uniós program részeként.

A cég problémáiról szóló taggyűlésen a jegyzőkönyv szerint jelen volt Szivek Norbert is, aki azonban nem válaszolt az uniós kifizetés befogadásáról és az állam felé fennálló tartozásról szóló kérdésekre. Az MNV kommunikációs osztálya közölte, hogy Szivek csak kisebbségi tulajdonos a cégben, amelynek “hétköznapi működésében, menedzsmentjében, illetve semmiféle döntéshozatali folyamatban korábban és jelenleg sem vett részt”.

A Miniszterelnökség egyelőre nem válaszolt arra a hét elején feltett kérdésre, hogy tudtak-e arról, az Új Strigon Kft. problémákkal küszködött, amikor felvette a 49 millió forintos támogatást. Nem reagáltak arra sem, hogy milyen módon próbálják elkerülni a hasonló helyzeteket, illetve hogy mit tesznek a támogatási szerződésben foglaltak betartatásáért.

Kevesebb mint két hónappal a 49 millió forintos kifizetés után nyilvánvalóvá vált, hogy tarthatatlan az Új Strigon helyzete. 2013 augusztusában csődeljárás indult a cégnél, amely később felszámolási eljárásként folytatódott. Mindkét típusú eljárás azt jelzi, hogy valami gond van a cég pénzügyeivel, de jogilag fontos különbség van köztük. A csődeljárást maga a cég kezdeményezi, bízva abban, hogy ennek segítségével sikerül rendeznie a pénzügyeit. A felszámolást pedig mindig valamilyen ki nem fizetett beszállító vagy hitelező indítja be, ha semmilyen más módon nem tud hozzájutni a pénzéhez.

Ernst Gábor felszámoló szerint a cég problémáit részben a 2008-as válság utóhatása okozta, a cégiratok szerint azonban szerepet játszott a tönkremenetelben az is, hogy 2012 márciusában elhunyt Szivek Norbert apja, és ez után konfliktus támadt az örökösök között a cégben lévő tulajdonviszonyokról és a további működtetéséről.

A felszámolás során eddig már kétszer is árverésre bocsátották az Új Strigon vagyonelemeit, de egyelőre nem érkezett komolyan vehető ajánlat. A magyar állam is csak akkor kaphatja vissza az uniós pénzt, ha sikerül vevőt találni a cég ingatlanjaira és eszközeire. A felszámoló cég szerint az Új Strigon esetében van esély legalább a pénz részleges megtérülésére, mert a támogatást úgy kapta meg a cég, hogy egyes vagyonelemeire zálogjogot jegyeztek be. Így ha

azokat sikerül eladni, akkor az abból befolyó pénz túlnyomó részét az állam fogja megkapni, amennyiben azt egyéb zálogjog nem előzi meg a sorban.

Olyan gyorsan történt minden

Szivek Norbert cégénél kevesebb mint két hónap telt el az uniós támogatás kifizetése és a csődeljárás kezdete között, de vannak olyan pályázati nyertesek, ahol ennél is rövidebb idő volt a különbség.

A Dél-Békési Falukép Szociális Szövetkezet több mint 17 millió forintot kapott arra, hogy hátrányos helyzetű emberek foglalkoztatásával felújítson egy épületet. Ezt a támogatást annak ellenére kapta meg, hogy a cégnyilvántartás szerint 2009 novembere és 2012 októbere között – tehát a pályázat lefutasának idején – érvényben volt ellene egy végrehajtási eljárás, amelyet az adóhatóság Békés megyei igazgatósága indított.

A NAV nem válaszolt arra a kérdésünkre, hogy miért indítottak eljárást a szövetkezet ellen. Boldog Krisztina, a szövetkezet igazgatóságának egykori elnöke azt mondta, hogy volt járuléktartozásuk az adóhatóság felé, de a pályázati projekt idejére sikerült megegyezni arról, hogy részletben fizetnek. Adótartozással rendelkező szervezetek elvileg nem kaphatnak uniós támogatást, Boldog szerint azonban az adóhatósággal kötött megállapodásuk az ő esetükben lehetővé tette ezt.

Az egykori ügyvezető szerint a szövetkezet végét mégis a NAV-val fennálló vitájuk okozta. A hatóság 2012 elején egy szabálytalanság gyanújával vizsgálatot indított a szövetkezetnél, aminek során lefoglalták a szervezet teljes iratanyagát, és ez ellehetetlenítette a működést, idézte fel Boldog, aki állítja, hogy a NAV alaptalanul feltételezett szabálytalanságokat a társaságnál.

A szövetkezethez az utolsó uniós kifizetés 2012. október 9-én futott be, alig több mint két héttel később, október 24-én azonban már meg is indult a felszámolása. Ez idén áprilisban fejeződött be, és ezzel meg is szűnt a szervezet.

A Miniszterelnökség nem válaszolt arra a kérdésre, hogy megpróbálták-e visszaszerezni a szövetkezettől a pénzt. Boldognak nincs tudomása arról, hogy lett volna ilyen próbálkozás. “Nem tudok róla, ettől persze bármi is történhetett. Néha az érintett szerez tudomást utoljára az eseményekről” – közölte az egykori ügyvezető, aki 1994 és 2002 között Kübekháza polgármester volt.

Szintén csak 15 nap telt el az utolsó kifizetés és a felszámolási eljárás megindulása között a Deka-Hyb Hústermelő Kft. esetében. Ez a cég 172 millió forintot kapott egy “természetes alapú, antibiotikumokat kiváltó új hozamfokozó” fejlesztésére, de 2014. március 5-én – alig több mint két héttel az utolsó kifizetés után – megindult a cég felszámolása. Ez azóta is tart, és már megkezdődött a cég vagyontárgyainak elárverezése is, ami arra utal, hogy a cégnek nem sikerül talpra állnia ebből a válsághelyzetből.

A Deka-Hyb felszámolója, a Proféna Kft. nem válaszolt a kérdéseinkre. A Miniszterelnökség sem válaszolt arra, hogy tettek-e kísérletet a kifizetett támogatás visszaszerzésére.

Ahova dőlt a pénz

Van olyan tönkrement cég, amely nemcsak az EU-tól, hanem a magyar államtól is kapott pénzt.

A betonelemek gyártásával foglalkozó Liatech Kft. 2007 és 2012 között öt uniós pályázatot nyert el, és ezek eredményeként több mint 124 millió forintot kapott. Emellett 2009 decemberében a cég tulajdonosai között megjelent a többségében állami tulajdonú Kisvállalkozás-fejlesztő Pénzügyi Zrt. (KvFP). A cégbíróságon hozzáférhető iratok szerint a KvFP egy 99 millió forintos tőkeemelés révén került be a Liatech Kft.-be, vagyis ennyi állami forráshoz jutott hozzá a cég.

A KvFP honlapján olvasható bemutatkozó szöveg szerint a társaság célja “az eredményesen működő és fejlődésre képes kis- és középvállalkozások versenyhelyzetének javítása tőkebefektetéssel”. A Liatech Kft. ebből a szempontból nem bizonyult jó választásnak, a cég ugyanis 2013 májusában csődöt jelentett, majd később megindult a felszámolása, amely azóta is tart.

A cég egykori ügyvezetője, Farkas József még most is azért küzd, hogy ő és egykori dolgozói megkapják két-három évvel ezelőtti fizetésüket. “4-5 millió forint ragadt benn. Nagyjából 20 emberről van szó, abban a portás is benne van” – mondta Farkas, aki szerint az egykor jól menő vállalat nagyrészt a 2008-as válság eredményeként ment tönkre. Mivel lelassult az építőipar, így az ügyfelek sok megrendelést lemondtak, és ez “megadta a kegyelemdőfést”.

A Liatech tulajdonosait nem sikerült elérni, a felszámolóbiztos pedig közölte, hogy semmilyen tájékoztatást nem kíván adni a hivatalos közleményeken túl. Ezekből nem derül ki, hogyan áll a felszámolás, de más jelek arra utalnak, hogy zűrös eljárásról van szó. A NAV Bűnügyi Sajtóirodája közölte, hogy a Liatech felszámolásával összefüggésben zajlik egy nyomozás költségvetési csalás gyanújával. A sajtóiroda a “nyomozás érdekeire való tekintettel” nem kívánt semmilyen részletet elárulni a vizsgálatról.

A Liatech Kft. az évek során az állami befektetés egy részét visszafizette, de a csődeljárás idejére még így is maradt a KvFP-nek 69 millió forintnyi részesedése a cégben. A KvFP elismerte, hogy eddig “a befektetés mértékéhez viszonyítottan jelentéktelen összegű” megtérülésük volt csak, ennél többre pedig a felszámolás eredményének függvényében lehet csak számítani. Hozzá tették, hogy a cég az “eljárás során a bejelentett hitelezői igénye alapján fennálló követelésének maradéktalan megtérülésére törekszik”.

Egyelőre az EU-s pénznek is csak a töredékét sikerült visszaszerezni. A kormány a kamatokkal együtt mintegy 150 millió forintot követel vissza a Liatech Kft.-től, de a Miniszterelnökség szerint ebből egyelőre csak 4,3 millió forint folyt be.

Szép kezdet, csúnya vég

Még ennyit sem sikerült kicsikarni az Eko Fire Kft.-ből, amely a tiszaujvárosi pelletgyárra kapott 411 millió forintos EU-támogatást 2009-ben és 2010-ben. A Miniszterelnökség szerint kamatokkal együtt közel 470 millió forintot követelnek a cégtől, de ebből egyelőre semmi nem folyt be.

A felszámoló szerint nem is fog. „Nulla remény van arra, hogy ez megtérüljön” – mondta Török Csaba felszámoló, a több mint három éve tartó eljárás irányítója. Az Eko Fire így az egyik legjobb példája annak, hogy még a nagyobb szabású projektek esetében is milyen könnyen elúszhat az elvileg szigorú eljárási rendben kiosztott közpénz.

Pedig a kezdet nagyon ígéretes volt. 2010 márciusában még Bajnai Gordon akkori miniszterelnök is felkereste az épülő üzemet, és egy fehér védősisakban körbejárta a telepet, majd arról beszélt, hogy a pelletgyár üzenete az, hogy „jó helyre jutnak, célba találnak” az uniós támogatások.

Több oka is volt annak, hogy az Eko Fire Kft. végül mégsem váltotta be a hozzá fűzött reményeket. Kovács József egykori ügyvezető és résztulajdonos beszámolójából az derült ki, hogy a cég egyrészt tőkehiánytól szenvedett, másrészt hiányzott a megfelelő összhang a tulajdonosok között. „Elcsúszott a dolog, nem volt meg a megfelelő tőke. Viták voltak a tulajdonosok között arról is, hogy pontosan mennyi részesedés illeti meg őket” – fogalmazott Kovács.

A meglévő tőkét hamar felemesztették az induláshoz szükséges költségek, a gyár azonban a próbaüzem alatt még nem termelt elég bevételt ahhoz, hogy a cég minden beszállítót és hitelezőt időben ki tudjon fizetni. Kovács József szerint “2011 őszén már jöttek be a fizetési felszólítások”, a következő év februárjában pedig meg is indult az Eko Fire Kft. felszámolása.

A céget elindító vállalkozók közötti vita ennek az eljárásnak a során még jobban elmérgesedett. Több per és büntetőeljárás is folyamatban van, amelyek mind hátráltatják a felszámolás lezárását.

Török Csaba felszámoló szerint ezek lezárulása döntheti el, hogy melyik hitelező lesz a cég vagyona, vagyis maga a gyár. Bárhogy is végződnek ezek a jogviták, a kormány nem reménykedhet az EU-s pénz visszaszerzésében: “Az állam is bejelentette a hitelezői igényét, de olyan hátra került a sorban, hogy még akkor se fog hozzájutni a követeléséhez, ha kétszer annyiért el tudnám adni a gyárat, mint amennyiért az lehetséges.”

Az uniós támogatási adatok gyűjtésében és felhasználhatóvá tételében Sparing Dániel, a [K-Monitor](#) és a [CEU Microdata](#) kutatócsoportja volt segítségünkre. A felszámolási adatokat a [Ceginfo.hu](#) szolgáltatta.

Lehotai Orsolya a Transparency International Magyarország Alapítvány és a Független Médiaközpont közös oknyomozó újságírói mentorprogramjának részeként vett részt a cikk

elkészítésében. A projektet az Európai Bizottság és a Norvég Civil Támogatási Alap támogatja, de a téma kiválasztása és feldolgozása a Direkt36 kizárólagos felelőssége volt, a támogatók nem vettek részt benne.